

001

~~Hand Lettering Outlets~~ 2

~~1922~~

Vallegen.

Avskrift.

# M O T I V

## F ö r s l a g t i l l v a l l a g f ö r l a n d s k a p e t Å l a n d.

I enlighet med 5 § i lagen om självstyrelse för Åland skola närmare bestämmelser angående valen till Ålands landsting meddelas genom landskapslag. De normer, genom vilka ordningen och sättet för valen regleras, hava sammanfattats i en dylik lag, som givits benämningen vallag.

Då kommitten, på sätt av förslaget till landstingsordning framgår, beträffande valrätten till landstingsmannaval ansett de förutsättningar som för utövande av politisk valrätt ingå i riksdagsordningen, vara att föredraga framom motsvarande stadganden i fråga om kommunala val, självfallet med sådan utvidgning i valrätten som betingas av stadgandet i ovanåberopade 5 § i lagen om självstyrelse för Åland, har det synts kommitten att även själva valsättet till landstinget borde bringas i överensstämmelse med förfarandet vid riksdagsmannaval. Härvid har kommitten även fäst särskilt avseende vid den omständigheten, att lagen om bringande i verkställighet av självstyrelselagen omfattat samma ståndpunkt. Vid sådant förhållande är även en utförlig motivering av de särskilda stadgandena i vallagförslaget icke av behovet påkallad, utan har kommitten inskränkt sig till angivande av de avvikelser från vallagen för riksdagsmannaval, som kommitten ansett sig böra föreslå dels med anledning av den erfarenhet, som vid riksdagsmannaval allaredan vunnits om möjligheten att i någon mån förenkla förfarandet vid densamma, dels ock såsom en direkt följd av den i landskapet gällande lagstiftningen.

Enligt vallagen för riksdagsmannaval skola medlemmarna i centralnämnden utses dels av regeringen, dels av stadsfullmäktige i den stad, där nämnden sammanträder. Övertygad om att landskapsnämnden med ovälvd skall till dessa förtroendeuppdrag kalla lämpliga personer från de olika samhällsgrupper, vilkas intressen även vid centralnämnden ansetts böra bevakas, har kommitten överlämnat denna angelägenhet åt sagda nämnd.

Emedan rättigheten att deltaga i val av landstingsmän i landskapet

Åland sammanfaller vare sig med den politiska eller kommunala valrätten kan icke heller den vallängd, som godkänts för antingen det ena eller andra av dessa val, komma till användning vid val av landstingsmän, utan borde dessa förfullständigas med tilläggsförteckningar, vilka sedermera jämte själva vallängden eller avskrift av densamma skulle underkastas nödig granskning. I händelse en avskrift av vallängden för riksdagsmannaval jämte därtill hörande tilläggsförteckningar komme till användning vid val till landstinget, skulle ytterligare kompletterande förteckningar över alla dem, vilka under det år, som föregår upprättandet av vallängden för riksdagsmannaval i landskapet, fylla 21, 22 och 23 år, bliva erforderliga. Om åter en avskrift av vallängden för kommunala val utgjorde underlaget för vallängden för landstingsmannaval, borde ur den förstnämnda uteslutas de personer, vilka, oaktat dem tillerkänts kommunal valrätt, dock äro i avsaknad av de ytterligare kvalifikationer, som enligt förslaget till landstingsordning för Åland utgjorde villkor för valrätt till landstinget. Då sålunda en komplettering av ifrågavarande längder icke kan undvikas samt creda med valen kan bliva en påföljd av dessa grundlängder, tillägglängder och kompletteringslängder, har det synts kommittén ändamålsenligast, att för val av landstingsmän en särskild vallängd upprättas och att till densamma fogade tillägglängder komma till användning endast då, efter landstingets upplösning, verkställande av nya val anbefallts. Till förverkligande härav har kommittén i 6 § av sitt förslag infört ett stadgande om valförteckningar, som i princip överensstämmer med vad om mantalsskrivares skyldighet att till vederbörande valnämnder inlämna förteckningar till underlag för vallängden vid riksdagsmannaval finnes stadgat. Denna förteckning torde icke heller ställa sig kostsammare för landskapet än förenämnda avskrifter och kompletteringsförteckningar, emedan förteckningen är likalydande med den, vilken för kommunala val bör ärligen under augusti månad vara till de kommunala myndigheterna inlämnad, samt bägge dessa förteckningar kunna samtidigt utskrivas i början på året.

Ehuruval kommittén uti lagförslagets 5 kap. föreslagit, att landstingsvalen skola äga rum samtidigt som de kommunala valen, har kommittén likväl upptagit stadgandena om uppgörande och granskning av vallängderna för riksdagsmannaval oförändrade. Detta förslag har föranletts därmed, att kommittén ansett, att vallängden lämpligast kan uppgöras och



granskas under vintermånaderna, då befolkningen på Åland är i tillfälle att bättre än eljes ägna sin tid häråt.

Av kommittén införda avvikelser från valordningen för riksdagsmannaval i fråga om rätt att bliva valmansföreningar och valförbund hava betingats därav, att kommittén härutinnan omfattat den ståndpunkt, som funnit uttryck i 1 § 5 mom. av lagen angående bringande i verkställighet av självstyrelselagen.

Stadgandena om centralnämnds förberedande åtgärder för valet öfverensstämma i sak med 4 kapitlet i vallagen för riksdagsmannaval, dock med den skillnad att något tomrum i valsedeln, avsett att av valman ifyllas, icke är behöfligt, emedan landskapet utgör en enda valkrets och samtliga kandidatlistor finnas upptagna i valsedeln.

Beträffande tiden för landstingsmannavalen har i kommittén den uppfattning gjort sig gällande, att valen böra äga rum samtidigt med antingen riksdagsmannaval eller kommunala val, emedan ofta återkommande val dels inverka förslappande på intresset, dels ock medföra tidspillan och kostnader, Ett sammanfallande med de politiska valen vore visserligen att fördraga redan av det skäl, att vartdera av nuifrågavarande val sker vart tredje år. Kommittén har likväl icke velat förorda detta förfarande på den grund, att ehuru valen till en början väl kunde försiggå samtidigt, förordnande om verkställande av nya val antingen till riksdagen eller landstinget skulle åstadkomma rubbning i detta förhållande. Kommittén har därför enats om att såsom lämpligaste tidpunkt för förrättande av landstingsmannaval föreslå den tid, då de kommunala valen förrättas i landskapet; dock har kommittén överlämnat det närmare ordnandet av denna angelägenhet åt landskapsnämnden, i händelse tilläventyrs av en eller annan orsak dagen för de kommunala valen icke under alla förhållanden skulle befinnas vara lämplig.

Kommittén har icke tillerkänt var man rättighet att vid valet ändra de i kandidatlistorna förekommande namnens ordningsföljd eller att i valsedeln skriva den eller de personers namn, på vilka han röstar, såvida man icke anser sig kunna godkänna någon av kandidatlistorna. Denna avvikelse från det vid riksdagsmannaval tillämpade valsättet har synts kommittén berättigad på den grund, att för bildande av valmansförening vid landstingsmannaval icke fordras flere än tio valmans överenskommelse att på egen kandidatlista i den ordning de önska uppföra personer, vilka



de finna lämpliga för landstingsmannaupdrag, och då enligt den erfarenhet, som vunnits vid riksdagsmannavalen, ändringar av ordningsföljden förekommit i jämförelsevis ringa grad och, kommittén veterligen, icke inverkat på valresultatet.

## F Ö R S L A G

till Vallag för landskapet Åland.

### 1 kap.

#### Om valmyndigheter.

##### § 1.

I god tid innan landstingsmannaval äger rum skall landskapsnämnden tillsätta en centralnämnd med en ordförande och fyra medlemmar samt lika många suppleanter, vilken centralnämnd sammanträder i Mariehamns stad.

Centralnämnden anställer en sekreterare och nödig personal till sitt biträde.

##### § 2.

Landstingsmannaval förrättas i varje kommun eller, om kommun för förrättande av riksdagsmannaval är indelad i flere röstningsområden, i varje sådant område.

Vallokal upplåtes i varje röstningsområde av kommunen.

##### § 3.

I varje landskommun skall kommunalnämnden i början av januari månad det år, under vilket tiden av tre år från senaste landstingsmannaval tilländagår, tillsätta en valnämnd, bestående av en ordförande och fyra medlemmar, för att inom kommunen förrätta landstingsmannaval. Dock skall om på grund av presidentens förordnande nya val förrättas, ny valnämnd utses i januari månad året efter det, varunder sagda val ägt rum.

Är kommun indelad i röstningsområden, tillsättes en sådan nämnd för varje område.

Ordförande och ledamöter i valnämnd, jämte erforderliga suppleanter för dem, skola väljas bland valberättigade personer, vilka äro bosatta i kommunen, och fortfar deras uppdrag till dess ny nämnd utsetts.

##### § 4.

I stad är magistraten valnämnd.

Är staden indelad i röstningsområden, fördelar sig magistraten

för själva valförrättningen i motsvarande antal avdelningar och inkallar vid behov medlemmar i dessa.

Finnes ej magistrat, skall ordningsrätt fullgöra magistratens i denna lag stadgade åligganden.

## 2 kap.

### O m v a l l l ä n g d .

#### § 5.

Vallängd för röstningsområde uppgöres av dess valnämnd.

Är stad indelad i röstningsområden, uppgöres vallängd för varje område av magistraten.

#### § 6.

Såsom underlag för vallängdens uppgörande skall vederbörande mantalskrivare inom januari månad det år, under vilket tiden av tre år från senaste landstingsmannaval tilländagår, tillställa valnämnden en efter by och hemmans nummer eller, i stad, efter stadsdelar och kvarter uppställd förteckning över alla enligt föregående års mantalslängd inom röstningsområdet bosatta personer, vilka under fem års tid haft laga bo och hemvist på Åland och vid först nämnda års ingång uppnått 21 års ålder.

Förutom denna förteckning uppgöra mantalsskrivare tre tilläggsförteckningar, en för det första, en för det andra och en för det tredje året av de nästföljande tre åren, vilka envar i enahanda ordning upptaga de inom röstningsområdet bofasta personer, som under året närmast före det, för vilket förteckningen är uppgjord, fyllt tjuguet år.

Är omständighet veterlig, som utesluter någon i sådan förteckning upptagen person från valrätt, skall därom antecknas vid hans namn i längden.

#### § 7.

Så snart den i 6 § ommämnade förteckning inkommit, skall valnämnden sorgfälligt granska förteckningen samt däri införa sådana valberättigade personer, som tilläventyrs blivit utelämnade, så ock från förteckningen utesluta envar, som icke tillkommer valrätt. Förteckningen förses härå med påskrift, att den utgör röstningsområdets vallängd för landstingsmannaval, och underskrives av nämndens medlemmar.

Vid granskning bör kronolänsman eller stadsfiskal närvara, varjämte



vederbörande prästerskap och församlingsföreståndare äro pliktiga att med ledning av kyrkoböcker och register lämna valnämnden erforderliga upplysningar.

#### § 8.

Vallängd skall från och med den 1 till och med den 15 mars vara å lämpligt ställe inom röstningsområdet under behörig tillsyn framlagd för granskning, varom bör tillkännagivas i den ordning, som för kommunala kungörelser är stadgad.

Förmenar någon, att han obehörigen uteslutits från eller annan obehörigen upptagits i vallängden, och vill begära rättelse, inlämne skriftligen avfattat ändringsyrkande till valnämnden den 16 mars före klockan tolv på dagen eller därförinnan till nämndens ordförande.

#### § 9.

De inkomna skrifterna föredragas i valnämnden den 16 mars efter klockan tolv.

Innehåller skrift yrkande att någon i vallängden upptagen skall <sup>av</sup> från längden föras, utfärde nämnden samma dag tillkännagivande härom till denne, med anvisning att han äger å angivet ställe taga del av skriften och senast den 1 april före klockan tolv till nämnden ingiva skriftlig förklaring.

Sådant tillkännagivande inlämnas under omslag, varå emottagarens namn och boningsort äro tecknade, å närmaste postanstalt; dock är nämnden obetaget att låta på annat sätt tillställa honom detsamma. Är hans boningsort icke känd, anslås tillkännagivandet å lämpligt ställe i det hus, där kommunalstämma hålles, och i stad i rådhuset.

Blanketter till dylika tillkännagivanden tillhandahållas valnämnderna genom landskapsnämndens åtgärd.

#### § 10.

Sedan föredragning av de inkomna skrifterna och, i händelse tillkännagivande enligt 9 § 2 mom. utfärdats, av de tilläventyrs ingivna förklaringarna slutförts, insändas handlingarna, jämte valnämndens å dem tecknade yttrande, till landshövdingen, vilken har att utan dröjsmål meddela utslag i anledning av de gjorda yrkandena.

Förklaring i anledning av yrkande, som i 9 § 2 mom. nämnts, må dock ingivas även till landshövdingen så länge ärendet ännu icke av denne avgjorts.

Landshövdingens utslag i fråga rörande vallängd tillsändes valnämnden, som låter kungöra utslaget och till landshövdingen insänder bevis om dagen, då sådant skett.

Om utslaget bör nämnden underrätta dem, vilka utslaget gått emot, genom tillkännagivande, som under omslag med emottagarens namn och bostadsort inlämnas till postbefordran.

Utslaget skall under sju dagar från kungörandet ligga till påseende i stad hos magistraten och på landet hos valnämndens ordförande.

#### § 12.

Vill någon söka ändring i landshövdingens utslag, göres det genom besvär, vilka ingivas till landshövdingen senast före klockan tolv å fjortonde dagen efter det utslaget kungjordes.

Hava besvär inkommit insände landshövdingen dem, jämte avskrift av utslaget och handlingarna i ärendet, genast efter nämnda tids utgång till Högsta förvaltningsdomstolen; men i motsatt fall underrätta landshövdingen valnämnden, att utslaget vunnit laga kraft.

Högsta förvaltningsdomstolen låter genom landshövdingen tillställa valnämnden sitt utslag i saken.

#### § 13.

Har ej yrkande om ändring i vallängden inom föreskriven tid ingivits till valnämnden, teckne denna å längden intygan, att densamma äger laga kraft.

Har ändringsyrkande framställts, skall nämnden, sedan yrkandet avgjorts genom utslag, som vunnit laga kraft, i vallängden införa däri tilläventyrs påkallade ändringar och tillika vid varje ändring angiva utslaget, på grund varav den vidtagits, varefter längden förses med intygan, att den, sålunda ändrad, äger laga kraft.

Vallängd, som äger laga kraft, lände vid valet orubbad till efterrättelse.

#### § 14.

Böra på grund av presidentens förordnande nya val förrättas innan vallängd ånyo i ovan stadgad ordning upprättats, skall den senaste vallängden jämte i 6 § omnämnda tilläggsförteckningar tjäna såsom vallängd.



Före nyvalen bör vallängden undergå sådan granskning som i 7 § sagts, samt ~~om~~ omedelbart därefter under tio dagar vara under behörig tillsyn inom röstningsområdet framlagd, varom bör kungöras.

Yrkande om rättelse i vallängden skall inom samma tid hos nämnden skriftligen framställas. Avser yrkandet att någon bör från längden utslutas, delgive nämnden honom skriftligen i den i 9 § omförmälda ordning med uppmaning att inom sju dagar efter utgången av den i 1 mom. nämnda tid avgiva skriftlig förklaring.

Därefter förfäres i ärendet på sätt i 10 § är stadgat; och bör landshövdingen skyndsamt underställa sitt i seken meddelade utslag Högsta förvaltningsdomstolens prövning.

## § 16.

Året efter det, varunder de i 14 § nämnda val försiggått, skall ny fullständig vallängd med tilläggsförteckning för två år uppgöras i den ordning, som i detta kapitel stadgats.

3 kap.Om valmansföreningar och valförbund.

## § 17.

Hava valmän till ett antal av minst tio genom en av dem undertecknad skrift sammanslutit sig för visst landstingsmannaval samt i avskriften nämnt den eller de personer, om vilkas väljande de enats, vare sådan valmansförening berättigad att hos centralnämnden anhålla, att föreningens kandidatlista offentliggöres och införes i den valsedel, vilken skall vid valet användas.

## § 18.

Skrift, varigenom valmansförening bildas, skall angiva föreningens hemort och innehåll bemyndigande för minst en av föreningens medlemmar att vara dess ombudsman i saken, så ock vara dagtecknad. Kandidatlistan bör tydligt upptaga namnen å de personer, högst tre till antalet, vilka föreslås till landstingsmän, och dessas yrke eller syssla och boningsort samt får för de i 21 och 22 §§ nämnda fall upptaga en suppleant.

Skriften får ock angiva det allmänsträvande, vilket föreningen anser böra förverkligas, eller viss lösen, som betecknar föreningens uppfattning i någon allmän fråga

Anhållan om offentliggörande av valmansförenings kandidatlista göres å föreningens vägnar skriftligen av ombudsmannen. Äro två eller flere ombudsmän utsedda, äga de blott tillsammans företräda föreningen, och gälle om envar av dem vad nedan om ombudsman sägs.

Ansökningen skall åtföljas såväl av den skrift, varigenom valmansföreningen bildats, som en särskild utskrift av dess kandidatlista. I ansökningen skall ombudsmannen försäkra, att de personer, vilkas namn ingå såsom underskrifter å sagda skrift, egenhändigt undertecknat densamma och äro valberättigade, så ock att de föreslagna äro villiga att mottaga landstingsmannauppdrag.

Å ansökningen skall finnas tecknat bevis av notarius publicus, kronfogde, länsman eller kommunalnämnds ordförande, med vittne, att ombudsmannen egenhändigt undertecknat ansökningen.

Har ombudsmannen uppsåtligt eller av vårdslöshet intygat vad icke är sant, eller eljest i sysslan felat, straffes såsom tjänsteman för brott i tjänsten.

## § 20.

Ansökningshandlingarna, vilka i 19 § omnämnts, skola av ombudsmannen själv eller genom befullmäktigat ombud till centralnämnden ingivas senast å trettioförsta dagen för valdagen.

Hava handlingarna inlämnats till postbefordran så tidigt, att de senast å nyssnämnda dag bort till nämnden inkomma, vare ock det gillt.

## § 21.

Avlider någon, som är å valmansförenings kandidat lista upptagen, eller befinnes han icke mera valbar, bör ombudsmannen utstryka hans namn från listan.

Upptager kandidatlistan jämväl suppleant, införe ombudsmannen honom såsom kandidat.

## § 21.

Vill valmansförening i anledning därav, att någon av föreningen uppställd kandidat jämväl förekommer å annan valmansförenings kandidatlista, utstryka dennes namn från sin lista eller ersätta det med annat, stående det föreningen fritt.

Innehåller ej den skrift, varigenom föreningen bildats, uttryckligt



bemyndigande för ombudsmannen att besluta sådan åtgärd, kan det vidtagas på grund av dagtecknad skriftlig förklaring, vilken underskrivits av minst halva antalet av dem, som undertecknat förstnämnda skrift.

§ 23.

Anmälan om ändring av valmansförenings kandidatlista skall skriftligen göras av ombudsmannen hos valkretsens centralnämnd å sextonde dagen före valdagen och vara så besannad, som i 19 § sagts.

Är ej ombudsmannen själv befogad, att vidtaga ändringen, skall anmälan åtföljas av sådan förklaring, som i 22 § 2 mom. nämnts, och innehålla ombudsmannens försäkran, att underskrifterna tillkommit genom egenhändig namnteckning.

§ 24.

Vilja två eller flere valmansföreningar med varandra samverka för valet äge de rätt sammansluta sig till ett valförbund.

Sådan sammanslutning sker genom förklaring av envar förening om bildande av valförbundet samt anmälan därom hos centralnämnden.

Ej må sammanlagda antalet av ett valförbundskandidater överstiga de antal landstingsmän, som för landskapet skall väljas.

§ 25.

Förklaring, som i 24 § nämnts, skall ske skriftligen samt upptaga de valmansföreningar, med vilka förbundet ingås, och deras slutliga kandidatlistor.

Sådan förklaring skall vara dagtecknad samt underskriven av minst halva antalet av dem, som undertecknat den skrift, varigenom föreningen bildats. Angående förbundets anmälands länder till efterrättelse vad i 23 § stadgats.

§ 26.

Valmansförening, som redan tillhör ett valförbund, kan icke ingå i annat valförbund. Ej heller kan förbund ingås mellan skilda valförbund.

§ 27.

Sedan valförbund emellan valmansföreningar anmälts, kan i de kandidatlistor, vilka förklaringen om förbundets bildande upptager, endast sådan ändring vidtagas, som i 21 § är nämnd.

Om Centralnämnds förberedande åtgärder för valet.

§ 28.

Centralnämnd sammanträder första gången på ordförandens kallelse senast fyrtiofem dagar före landstingsvalet för att antaga sekreterare samt bestämma tid och ställe för handlingars emottagande ävensom därefter å trettionde, tjuguandra och femtonde dagen före samt senast å andra dagen efter landstingsvalet klockan tio före middagen och förbliver varje gång samlad, så länge ärendenas handläggning det fordrar.

§ 29.

Å trettionde dagen före landstingsmannavalet föredrages och granskas de ansökningar, som från valmansföreningar inkommit.

Finnes ansökan icke vara behörigen hjörd eller valmansförening icke hava lagligen bildats, skall underrättelse meddelas dess ombudsman, att ansökningen icke bifallits, samt skälen för avslaget tillika angivas.

§ 30.

De ansökningar, vilka behörigen gjorts för lagligen bildade valmansföreningar, förses med ordningsnummer i fortlöpande följd.

Ansökningens ordningsnummer tecknas jämväl överst å den ansökningen åtföljande av kandidatlistan, varjämte närmast under ordningsnummern inføres föreningens hemort och dess allmänsträvande eller lösen, om sådan finnes angiven.

§ 31.

Centralnämnden vidtage härå genast åtgärd att samtliga med ordningsnummer försedda kandidatlistor, envar med sin överskrift, skyndsamt var da tillsammans sålunda mångfaldigade, att de ingå i samma sida av ett blad i ordningsföljd efter envars ordningsnummer och avskilda från varandra genom tydliga linjer.

Har i fall, som i 29 § mom. 2 sagts, valmansförening inom sju dagar inlämnat ny, i anmärkt avseende rättad, men för övrigt oförändrad ansökan, skall denna föredragas och granskas å tjuguandra dagen före landstingsmannavalet.

Vid samma tillfälle upptages ock till prövning ansökan, som utan sökandenes vållande sentida inkommit. Finnes ansökningen då behörig, varde kandidatlistan särskilt mångfaldigad såsom ovan stadgats.



## § 32.

Så snart det i 31 § föreskrivna mångfaldigande skett, skall sammanställningen av kandidatlistorna samt i det fall, som omförmäls i 31 § 2 mom., den särskilda kandidatlistan tillsändas såväl alla valmansföreningar som kommunalnämnder, magistrater och ordningsrätter inom landskapet ävensom i övrigt göras tillgängligt för allmänheten.

## § 33.

Vid det sammanträde, som vidtager å femtonde dagen före valet, föredragas och granskas inkomna anmälningar om ändring av redan offentliggjord kandidatlista och om valförbund.

Kan anmälan icke godkännas, förfares som i 29 § 2 mom. sagts.

Härefter skall, med ledning av godkända anmälningar, sammanställningen behörigen rättas och alla till samma valförbund hörande kandidatlistor med uteslutande av suppleanter däri så sammanföras under gemensam överskrift och avskilda från övriga listor, att förbundet och de kandidatlistor, vilka detta omfattar, tydligen framstå.

## § 34.

Centralnämnden låte härå skyndsamt trycka denna sammanställning till valsedel för landskapet och tillsände valnämnden i varje röstningsområde sådana till erforderligt antal under omslag, förseglat med valkretsens sigill och försett med påteckning om valsedlarnas antal.

Valsedlarna böra vara tryckta på ofärgat papper samt så inbäddade, att tydligt framgår, huru de böra hopvikas och tillslutas, och få icke upptaga annat än vad ovan stadgats.

## § 35.

Jämte valsedlar tillhandahålles valnämnderna tillräckligt antal exemplar av valsedeln på färgat papper samt valstämpel med tillbehör, varutom sistsagda exemplar sprides, såsom i 23 § sagts.

Valstämpeln skall vara lika för alla röstningsområden inom landskapet.

5 kap.O m v a l.

## § 36.

Inom december månad det år, under vilket tiden av tre år från senaste landstingsmannaval tilländagår, på dag som av landskapsnämnden be-

stämmes, vidtager valförrättning i varje röstningsområde klockan nio på morgonen samt fortgår till klockan åtta på aftonen eller längre, om sådant befinnes vara nödigt, med emalertid av högst två timmar enligt valnämndens bestämmande.

Har presidenten förordnat om nya val, vidtager valförrättningen å första helgfria dagen i den kalendermånad, som begynner näst efter sextio dagar från det förordnandet kungjordes, samt fortgår såsom i 1 mom. sagts.

#### § 37.

Å valnämnden ankommer att vidtaga alla för förrättningen erforderliga anordningar.

Särskilt skola sådana åtgärder vara vidtagna, att icke någon må utfå valsedel innan han befunnits valberättigad, så ock att valman har tillfälle att, under fullt bevarande av valhemligheten, i sin valsedel utmärka huru han röstar, och att nödiga tillbehör härför finnas att tillgå.

Nämnden föranstalte ock, att tillräckligt rymlig plats invid valrummet finnes anvisad för de valmän, vilka avvakta sin tur att inkomma i detsamma, och att denna plats vid det klockslag, då valförrättningen om aftonen skall avbrytas eller avslutas, varder avstängd. Sker uppehåll under dagen, beror av valnämnden, huruvida platsen skall avstängas.

#### § 38.

Inom eller invid vallokalen må ej tal hållas, ej heller tryckta eller skrivna upprop anslås eller till de väljande utdelas

#### § 39.

Å valnämndens vårdnad ligge, att den i 35 § nämnda, på färgat papper tryckta valsedeln finnes anslagen och även i övrigt att tillgå såväl i själva valrummet som i angränsande rum och förrum.

#### § 40.

Vid landstingsmannaval skall närvara särskild av valnämnden antagen person, vilken bör på anhållan av valman biträda denne vid införande av erforderliga beteckningar i valsedel.

Biträdet skall samvetsgrant fullgöra valmans anvisning ävensom hemlighålla vad han vid valförrättningen erfar. Bryter han däremot, straffes såsom tjänsteman för brott i tjänsten.



## § 41.

Vid valförrättningen skall nämndens ordförande omedelbart innan röstningen börjar visa de närvarande, att valurnan är tom, samt sedermera öppna det omslag, vari de nämnden tillsända valsedlarna äro insatta.

## § 42.

Valman, som vill utöva sin valrätt, anmäla sig hos valnämnden för uttagande av valsedel.

## § 43.

Vid valet skall valman utmärka den lista, för vilken han avger sin röst, med ett sträck samt uppvisa, sedan valsedeln hopviken och tillsluten hos valnämnden till avstämpling och insätte, sedan sådant skett, sedeln i valurnan.

## § 44.

Valman är tillåtet att utöva sin rösträtt i annat röstningsområde än det, i vars vallängd han är upptagen, så framt han ingiver för sådant ändamål utfärdat utdrag ur sagda vallängd.

## § 45.

Sedan valman inlagt valsedeln i urnan, utmärkes i vallängden att han utövat sin valrätt. Då valman, i det avseende § 44 innehåller, utfär får utdrag ur vallängd, skall ock därom göras anteckning i längden.

## § 46.

Då uppehåll i valförrättningen göres, skall valurnan förseglas med minst tre närvarandes sigill och sättas i säkert förvar. När förrättningen därefter fortsättes bör nämnden, innan förseglingen borttages, förvissa sig om att sigillerna äro obrutna.

Innan uppehåll i förrättningen sker eller röstningen förklaras avslutad, skola alla före det i sådant avseende bestämda klockslaget tillstädeskomne valmän äga rätt att rösta.

## § 47.

Såsnart röstningen avslutats, uttagas de avgivna valsedlarna ur urnan och räknas öppnade. Likaledes räknas antalet av de personer, vilka enligt anteckningarna i vallängderna och protokollet utövat valrätt.

Samtliga avgivna valsedlar inläggas härefter i hållfast omslag, varå minst tre av valnämndens medlemmar så anbringa sina sigill, att omslaget är omsorgsfullt förseglet.

Å omslaget tecknas sedan till centralnämnden ställ påskrift samt uppgift om omslagets innehåll.

#### § 48.

Kan ej räkning av avgivna avlsedlar genast ske, förty att diden är långt framskriden, förfares med valurnan så som i § 46 sagts, och verkställes de avgivna valædlarnas räkning och insättande i omslag följande dag.

#### § 49.

Vid valförrättningen föres av en medlem i valnämnden protokoll, vari upptages dagen för förrättningen, den närvarande medlemmarne av nämnden, klockslagen, då förrättningen vidtog, uppehåll däri skedde och röstningen förklarades avslutad, de personer, vilka på grund av utdrag ur annat röstningsområdes vallängd deltagit i röstningen, antalet av avgivna valsedlar och av personer, som utövat valrätt, samt tiden då de § 47 nämnda omslag förseglats, varutom de därvid begagnade sigillens avtryckas i protokollet.

Förrättningen avslutas med protokollets uppläsande och anteckning därå av nämndens ordförande, att protokollet är riktigt, varefter protokollet insättes i omslag med påskrift, ställd till centralnämnden.

Tryckta blanketter till protokoll tillhandahållas valnämnden genom centralnämndens åtgärd.

#### § 50.

Ordföranden och en medlem i valnämnden skola. så snart ske kan, personligen till närmaste postanstalt inlämna de § 47 nämnda valsedlar samt valprotokollet, vardera under sitt omslag.

#### 6 kap.

#### Om grunderna för röstberäkningen.

#### § 51.

Den, vilken uppförts i främsta rummet på kandidatlistan tillkommer en röst, den andra i ordningen en halv röst och den tredje en tredjedels röst.

Sammanlagda beloppet av de röster, envar kandidat sålunda erhållit, utgör hans rösttal.

#### § 52.

Är någon af dem, på vilka valman röstat, icke valbar, gälle likväl valmannens röst för de övriga.



Har valman å sin valsedel utmärkt flere än en kandidatlista, eller i den av honom utmärkta kandidatlistan vidtagit ändring, eller försett valsedeln särskilt märke eller sin namnteckning, eller använt annan än sådan valsedel, hos valnämnden uttagits, eller befinnes valsedel icke vara avstämplad, vare sådan valsedel ogiltig.

§ 53.

Valsedlar, vilka avgivits för samma valmansförenings kandidatlista, gälla tillsammans såsom en röstgrupp.

§ 54.

Kandidaterna inom samma röstgrupp hava företräde framom varandra efter storleken av de rösttal, vilka de var inom gruppen enligt 51 § erhållit, och anses vara i den härigenom angivna ordningen av gruppens samtliga valmän uppställda.

Varje kandidat inom röstgruppen erhåller förty, för bestämmande av företrädet mellan honom och gruppens övriga kandidater, ett jämförelsetal, vilket i den främsta gruppen är lika med gruppens sammanlagda valse delantal, för den andra hälften och för den tredje tredjedelen därav.

§ 55.

Höra två eller flere röstgrupper till ett valförbund, bilda de en sammansatt röstgrupp. i vilken deras kandidater tillkommer företräde framför varandra efter storleken av de jämförelsetal envar av dem enligt § 54 mom. 2 erhållit, Är någon kandidat gemensam för två eller flere av de enkla röstgrupperna, bestämmes hans plats i ordningsföljden av hans hopräknade jämförelsetal.

I sålunda bestämd ordning skola alla de kandidater, för vilka röster inom den sammansatta röstgruppen avgivits, anses vara av gruppens samtliga valmän uppställda, och tilldelas dem förty nya jämförelsetal, så att den första av kandidaterna till jämförelsetal erhåller den sammansatta röstgruppens hela valse delantal, den andra hälften därav, och den tredje tredjedelen, den fjärde fjärdedelen och så vidare.

§ 56.

Är någon kandidat i annat fall, än i 55 § sagts, gemensam för två eller flere röstgrupper, enkla eller sammansatta, vare sammanräknade beloppet av de jämförelsetal, han i dem erhållit, hans slutliga jämfö-

Ej må jämförelsetal, som uppkommit genom sammanräkning enligt 56 §, överstiga det, som skulle tillkommit kandidat, om alla där avsedda röstgrupper hade utgjort en sammansatt röstgrupp.

## § 58.

Vid lika rösttal eller jämförelsetal avgör lottnings.

7 kap.

Om fastställande av valets utgång och om fullmakts utfärdande.

## § 59.

Såsnart från röstningsområde dess valsedlar till centralnämnden inkommit, skola antingen omslagen öppnas och valsedlarna räknas i närvaro av nämndens samtliga medlemmar.

Därefter skola valsedlarna öppnas och ordnas efter de enkla röstgrupper vilka desamma bilda, samt valsedlarna i varje grupp och de i denna uppförde kandidaternas röster räknas.

Valsedlar, vilka befinnas ogiltiga, läggas åt sidan och insätts sedan i särskilt omslag, som förseglas.

## § 60.

Sedan valsedlarna från varje röstningsområde så räknats och ordnats samt de genom dem angivna rästerna så sammanräknats, som i 59 § sagts, skola alla till samma röstgrupp hörande valsedlar från de skilda röstningsområdena sammanföras samt inom varje röstgrupp de där uppföras röster hopräknas.

## § 61.

Härefter förfäres på följande sätt:

a) kandidaterna inom varje enkel röstgrupp uppskrivas i ordning efter storleken av sina rösttal, varjämte dem på grund av 54 § 2 mom. tillkommande jämförelsetal utsätts;

b) kandidater inom sammansatt röstgrupp uppskrivas i den genom 55 § 1 mom. bestämda ordning samt de med jämförelsetal, som uträknas efter 2 mom. i sagda paragraf;

c) har samma kandidat jämförelsetal i två eller flera av de sålunda bildade slutliga grupperna, avföres han från dem alla och uppskrives särskilt för sig med slutligt jämförelsetal, efter vad i 56 57 §§ säges;

d) samtliga kandidater uppskrivas ånyo i ordning efter storleken av



sina slutliga jämförelsetal med utsättande jämväl av dessa tal.

#### § 62.

Sedan samtliga kandidater sålunda ordnats efter storleken av sina slutliga jämförelsetal, förklarar centralnämnden de främsta trettio valda valde, låter samma dag genom anslag i nämndens förrum därom tillkännagiva, med uppgift tillika vilka i fall av avgång skola närmast inträda i de valdes ställe, och utfärdar ofördröjligen fullmakt för envar av de valda.

#### § 63.

Ledighet efter avgången landstingsman fylles främst ur den enkla röstgrupp, i vilken han blivit vald och inträder i hans ställe den, vilken där erhållit högsta jämförelsetalet näst efter den eller de valda. Finnes ej sådan, fylles ledigheten efter samma grunder ur den sammansatta röstgrupp, i vilken den enkla röstgruppen ingick.

Kan ledigheten ej heller på detta sätt fyllas, inträder den, vilken hade högsta jämförelsetal bland dem, som tidigare icke förklarats valda.

Var den avgångne gemensam för skilda grupper, fylles ledigheten närmast ur den röstgrupp, i vilken han hade högsta jämförelsetalet.

#### § 64.

Fullmakt för landstingsman skall hava följande lydelse:

"Vid landstingsmannaval, som den ..... förrättats i landskapet Åland. har N.N., bosatt.....blivit utsedd till medlem av landskapets landsting för tiden från denna dag intill dess nästföljande landstingsmannaval slutförts; och gäller detta intyg såsom landstingsmannafullmakt." Ort och tid.

Vid uppkommen ledighet utfärdar centralnämnden fullmakt åt den, som jämlikt 63 § skall träda i den avgångnas ställe. I sådant fall bör fullmakt vara av följande lydelse:

"Sedan vid landstingsmannaval, som den.....förrättats i landskapet Åland, N.N. valt till medlem av landstinget för tiden från..... intill dess nästföljande landstingsmannaval slutförts, men denna plats blivit ledig, har, enligt 63 § i vallagen av den.....N.N. bosatt.....blivit utsedd att inträda såsom medlem av landstinget; och gäller detta intyg såsom landstingsmannafullmakt." Ort och tid.

## § 65.

Alla valsedlar skola härå insättas i omslag, som förseglas med centralnämndens och ordförandens sigill och förvaras intill dess nästföljande val försgått.

Samtliga uträkningar skola genomdragas och på enahanda sätt förseglas samt förvaras såsom bilaga till protokollet.

## § 66.

Då uppehåll i förrättningen sker, skola samtidigt valsedlar och uträkningar hållas så förvarade, att icke någon har tillgång till densamma.

## § 67.

Vid centralnämndens sammanträden föres protokollet, vari upptages dagen för sammanträdet, klockslagen då det vidtog, uppehåll skedde och sammanträdet avslöts, de närvarande medlemmarna samt besluten; dock får innehåll av beslutet även angivas genom hänvisning till brev eller annan expedition.

Särskilt skall i protokollet upptagas antalet av ogiltiga valsedlar i varje röstningsområde.

Protokollet underskrives av sekreteraren och dess riktighet bestyrkes av ordföranden.

## § 68.

Då valets utgång fastställs, skola i protokollet nämnas såväl de valda som de, vilka i fall av avgång skola närmast inträda i de valdas ställe.

Envar av dessa upptages med angivande av hans namn, yrke eller syssla och boningsort, ävensom hans rösttal och jämförelsetal.

## § 69.

Centralnämnden skall genast underrätta landshövdingen i landskapet och valnämnderna om valets utgång samt offentliggöra densamma och de valdas jämförelsetal i minst en av de tidningar, vilka å orten utkomma.

Därjämte låte centralnämnden skyndsamt tillställa envar av de valda hans fullmakt.

## § 70.

Vid centralnämndens sammanträden för valsedlars räknande och för fastställande av valets utgång skall ombudsman för valmansförening äga

rätt att närvara.

§ 71.

Från centralnämnden utgående expeditioner underskrivas å nämndens vägnar av ordföranden och kontrasigneras av sekreteraren.

8 kap.

Om besvär över landstingsmannaval.

§ 72.

Vill någon överklaga landstingsmannaval, göra det genom skriftliga besvär, vilka senast å den fjortonde dagen efter den, då valets utgång enligt 62 § genom anslag offentliggjordes, före klockan tolv på dagen till landshövdingen ingivas.

§ 73.

Hava besvär över landstingsmannaval inkommit, infordre landshövdingen genast de upplysningar och förklaringar, vilka besvären påkalla, och meddele sedan skyndsamt utslag i saken.

§ 74.

Angående offentliggörande av landshövdingens utslag och enskild sakägares underrättande om detsamma, så ock om ändringssökande däri, länder till efterrättelse vad i 11 och 12 §§ stadgats.

9 kap.

Särskilda stadganden.

§ 75.

Samtliga utgifter för landstingsmannaval bestridas ur landskapets medel.

§ 76.

Är i denna lag för visst fall utsatt dag helgdag, gälle första helgfria dag därefter såsom för sådant fall bestämd.

-----